

Research Article/Araştırma Makalesi

An Examination on the Reflections of Cyber Human Values Demonstrated by University Students on Lifelong Learning Trends

Hatice YILDIZ DURAK *¹ Mustafa SARITEPECİ²

¹ Bartın University, Faculty of Education, Bartın, Turkey, hatyil05@gmail.com

² Necmettin Erbakan University, Fatih Faculty of Education, Konya, Turkey, mustafasaritepeci@gmail.com

* Corresponding Author: hatyil05@gmail.com

Article Info

Received: 3 August 2019

Accepted: 16 September 2019

Keywords: Cyber human values, lifelong learning, university students

DOI: 10.18009/jcer.601158

Publication Language: Turkish

Abstract

In this study, it is aimed to investigate the cyber-human values exhibited by university students in social media environments and their reflections on lifelong learning tendencies. For this purpose, personal information form and data were collected from 222 students in different classes and different departments in two state universities in the fall semester of 2018-2019 academic years. Data were analyzed using descriptive statistics, correlation and multiple linear regressions. According to the results of this relational screening study, the participants' perception of cyber-human values was found to be moderate. It was concluded that participant perceptions were higher in the peace sub-dimension and participant perceptions were lower in the tolerance sub-dimension than the others.

To cite this article: Yıldız-Durak, H., & Saritepeci, M. (2019). An examination on the reflections of cyber human values demonstrated by university students on lifelong learning trends. *Journal of Computer and Education Research*, 7 (14), 418-436. DOI: 10.18009/jcer.601158

Üniversite Öğrencilerinin Sergilediği Siber İnsani Değerlerin Hayat Boyu Öğrenme Eğilimlerine Yansımaları Üzerine Bir İnceleme

Makale Bilgisi

Geliş: 3 Ağustos 2019

Kabul: 16 Eylül 2019

Anahtar kelimeler: Siber insani değerler, hayat boyu öğrenme eğilimi, üniversite öğrencileri

DOI: 10.18009/jcer.601158

Yayın Dili: Türkçe

Öz

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin sosyal medya ortamlarında sergilediği siber insani değerleri ve bu değerlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerine yansımalarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda 2018-2019 akademik yılı güz döneminde iki devlet üniversitesinde farklı sınıflarda ve farklı bölümlerde okuyan 222 öğrenciden kişisel bilgi formu ve iki farklı ölçek ile veriler toplanmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, korelasyon ve çoklu doğrusal regresyon kullanılmıştır. İlişkisel tarama türündeki bu araştırmanın sonuçlarına göre katılımcıların siber insani değerlere ilişkin algılarının orta seviyede olduğu tespit edilmiştir. Banşıl olma alt boyutunda katılımcı algılarının daha yüksek olduğu, hoşgörü alt boyutunda ise katılımcı algıları diğerlerine göre daha düşük düzeyde kaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Summary

An Examination on the Reflections of Cyber Human Values Demonstrated by University Students on Lifelong Learning Trends

Introduction

Cyber human values include cyber morality, cyber bullying, etiquette and behavior in virtual worlds (especially in social media environments). In the context of cyber human values, behaviors such as respect, responsibility, friendship, honesty, peacefulness, tolerance and action in accordance with basic human values can be taken in social media environments. The expansion and ease of interaction network and interaction speed in virtual environments necessitates the examination of behaviors exhibited in cyber environments. For this reason, cyber human values can help translate online intercontinental environments into environments where healthy behaviors are displayed. All actions taken during life are affected by human values and individuals are planning their future actions within the framework of these values. In the education process, the decisions of individuals are influenced by their perceptions of value. It can be stated that learning preferences and tendencies of individuals are shaped according to these values. In this context, it can be said that individuals' lifelong learning tendencies are affected by these values. Because learners in lifelong learning environments are often with other learners. In the learning-teaching activities carried out in this environment, it can be said that the individual's behavioral patterns, cooperative work and the behavioral patterns exhibited in individual activities are shaped within the framework of the person's perception of cyber human value. In this study, it was aimed to determine the cyber human values that university students exhibited in social media environments and to investigate whether these values reflect on lifelong learning trends.

Method

Relational screening model was used in the study. This research was carried out with the participation of 222 university students from two state universities in two different cities. Personal Information Form, Cyber Human Values Scale and Lifelong Learning Tendency

Scale were used in the study. Multivariate regression analysis and multiple linear regression analysis were preferred for data analysis.

Discussion and Conclusions

According to the findings of the study, it was determined that the participants' perception of cyber human values was moderate. When compared to other sub-dimensions of the scale, it was concluded that participant perceptions were higher in the sub-dimension of peacefulness, whereas the perception of participant remained lower than the others. Although the female participants' perception of human values is higher than that of males, this difference is not significant. Accordingly, it can be said that the human perception of cyber human values has a similar distribution according to gender. It was determined that the cyber human value-oriented behaviors of the participants did not differ according to the age level. When the results of the research were examined in terms of lifelong learning trends, it was determined that the participants' lifelong learning tendencies were below the medium level. Accordingly, it can be said that the participants have low lifelong learning tendencies. In the motivation subscale of the lifelong learning tendency scale, it was observed that the participant perceptions were higher than the other subscales, whereas the participant perceptions in the deprivation subscale was less than the other dimensions. According to this, it can be said that the participants did not have any problems in motivation for lifelong learning but they were inadequate in organizing learning from the most important determinants of lifelong learning. In the comparison of gender, it was determined that the lifelong learning trends of the female participants were higher than the male participants. It was determined that lifelong learning tendencies of participants with less than 1 hour of daily use were higher than the other participants. According to this, it can be said that as the time allocated to the use of daily technology decreases, the interest of the participants towards lifelong learning increases. It was determined that lifelong learning and cyber human value focused participatory behaviors have a moderate relationship. In addition, it was concluded that the lifelong learning trends of the participants had a significant and positive relationship with all sub-dimensions of cyber human value scale except tolerance. Multiple regression analysis was performed to determine which of these relationships had a predictive effect on lifelong learning trends. According to the results, it was determined that the lifelong learning tendencies of the participants were found to be important predictors of the values of cyber human behavior and accuracy-honesty.

Giriş

Siber insani değerler, sanal dünyalarda (özellikle sosyal medya ortamlarında) siber ahlak, siber zorbalık, ağ kullanımında görgü kuralları (netiquette) ve davranışlarını içerir (Kılıçer, Çoklar, & Özeke, 2017). Siber insani değerler kapsamında, sosyal medya ortamlarında saygı, sorumluluk, dostluk, dürüstlük, barışçıl olma, hoşgörü ve temel insan değerlerine uygun eylemde bulunma gibi birtakım davranışlar ele alınabilir. Sanal ortamlarda etkileşim ağının ve etkileşim hızının her geçen gün genişlemesi ve kolaylaşması siber ortamlarda sergilenen davranışların incelenmesini gerekli kılmaktadır (Arouri & Hamaidi, 2017). Bu nedenle siber insani değerler, kıtalararası boyuttaki çevrim-içi ortamları sağlıklı davranışların sergilendiği ortamlara dönüştürmeye yardımcı olabilir.

Bununla birlikte siber ortamlarda yanıltıcı bilgi vermek, nefret söylemlerinde bulunmak, siber şiddet, siber zorbalık ve ırkçı saldırılarda bulunmak gibi birçok olumsuz davranışlar görülmektedir (Durak & Seferoğlu, 2016). Bu nedenle, siber ortamdaki olumsuz durumlardan kaçınmak ve sağlıklı sanal ilişkiler geliştirmek için, siber ortamda küresel insan değerleri bilincini artırmak önemlidir. Bu durumlar hem davranışı sergileyen birey hem de bu davranışa maruz kalan birey üzerinde fiziksel etkilerinin yanı sıra psikolojik etkiler de oluşturmaktadır.

Yaşam süresince gerçekleştirilen tüm eylemler insani değerlerden etkilenmekte olup, bireyler bu değerler çerçevesinde gelecek eylemlerini planlamaktadırlar (Pakizeh, Gebauer, & Maio, 2007). Eğitim süreçlerinde de bireylerin kararları çeşitli değer algılarından etkilenmektedir (Yılmaz, 2009). Bireylerin öğrenme tercih ve eğilimlerinin de bu değerler doğrultusunda şekillendiği ifade edilebilir. Bu bağlamda bireylerin hayat boyu öğrenme eğilimlerinin de bu değerlerden etkilendiği söylenebilir. Çünkü hayat boyu öğrenme ortamlarında (çevrim-içi ya da yüz yüze) öğrenenler genellikle diğer öğrenenlerle beraberdir. Hatta hayat boyu öğrenmenin bireysel olmaktan ziyade işbirlikli bir yapıya sahip olduğu söylenebilir (Sharples, 2000). Hayat boyu öğrenme, bireylerin belirli bir topluluk içerisinde (iş yeri, okul, spor kulübü gibi) bulunduğu konumla ilgili olarak bilgi, beceri ve yeterliklerini geliştirmeye yönelik olarak ilgili öğrenmelerini çeşitli bağlamlar çerçevesinde yönetmeleri (Bentley, 2012) ve planlamalarını içermektedir. Bu planlama sürecinde bireylerin insani değerlerinin önemli bir rol oynadığını düşünmekteyiz. Ayrıca genel olarak teknoloji ile ilişkili bir biçimde açıklanan ve genel olarak çevrim-içi ortamlarda yürütülen hayat boyu

öğrenmenin (Idrus & Atan, 2007) bireylerin çevrim-içi ortamlarda sergiledikleri siber insani değerlerle ilişkili olduğu söylenebilir. Bu bağlamda hayat boyu öğrenme, teknoloji destekli iletişim yoluyla uzaktan eğitimin potansiyelini taşıyan bir öğrenme-öğretme faaliyeti (Idrus & Atan, 2007) olarak değerlendirilebilir. Bu ortamda gerçekleştirilen öğrenme-öğretme faaliyetlerinde bireyin etkileşim, işbirlikli çalışma ve bireysel etkinliklerde sergilediği davranış örüntülerinin kişinin siber insani değer algıları çerçevesinde şekillendiği söylenebilir.

Hayat Boyu Öğrenme

Hayat boyu öğrenme, iş ve günlük yaşamda hızlı değişimler yaşandığı günümüzde bireylerin yaşamlarında başarıya ulaşmaları için ihtiyaç duydukları yeni bilgi ve becerileri edinmelerinin (Sharples, 2000) veya var olan bilgilerini, becerilerini ve yetkinliklerini geliştirmenin (Fischer & Konomi, 2007) bir aracı olarak ifade edilebilir. Bu noktada hayat boyu öğrenme yaklaşımının temel motivasyonu öğrenenlerin anaokulundan üniversiteye kadar aldıkları eğitim, mesleki ve günlük yaşamlarında başarılı olmaları için gerekli olan tüm bilgi, beceri ve yeterliklerini kazandırmanın mümkün olmaması olarak gösterilebilir (Sharples, 2000). Buna göre hayat boyu öğrenme formal ve informal öğrenmeyi içeren ve yaşam boyunca devam eden (Demirel, 2009) bireysel ve işbirlikli yenilenme ve gelişim sürecini içeren bir öğretim süreci olarak tanımlanabilir. Bu bağlamda hayat boyu öğrenmenin temel hedefi bireylerin potansiyellerini optimize ederek yaşam kalitelerinde iyileşme sağlamak olarak ifade edilebilir (Demirel, 2009).

Siber İnsani Değerler

Değerler, birey için önem teşkil eden, davranış ve tercihlerinde yol gösterici olan durumsal hedefler olarak ifade edilebilir (Schwartz, 2006). Schwartz (1994) değerlerin birey ve toplumların üstesinden gelmeleri gereken üç temel gereksiniminden kaynaklandığını öne sürmüştür. Bunlar; bireylerin ihtiyaçları, koordine edilmiş sosyal etkileşimin gereklilikleri ile grupların düzgün işleyişi ve yaşamasıdır (Schwartz, 1994). Bu bağlamda değer değişimlerinin sebepleri kuşaklar arası farklılıklar, bireyin yaşamı boyunca değişen koşullar ve periyodik etkiler olarak sıralanabilir (Thøgersen & Ölander, 2002). İnternet ve mobil teknolojilerde meydana gelen gelişmeler ve yaygın kullanımı değerlerin değişiminde etkili olan bu üç unsur da içermektedir. Bu gelişmelerle birlikte sanal ortam bireylerin ikinci bir yaşam alanı olmuştur. Bu durum insan davranışlarına yön veren değerler yanı sıra sanal

ortamlarda değerleri ele almayı gerekli kılmıştır. Bu çerçevede gerçekleştirilen bazı çalışmalarda sanal dünya ile değerler arasında çeşitli açılardan ilişkili olduğu ortaya konmuş (Furner & George, 2012) ve bu sanal ortamda insani değerler, siber insani değerler (Kilicer, Coklar, & Ozeke, 2017) gibi çeşitli biçimlerde kavramsallaştırılmıştır. Bu bağlamda aslında toplumsal yaşamın bir parçası olan ve kültürel değişkenlerle ilişkili olan değerlerin sanal ortamlarla küresel bir yapıya kavuşarak evrensel anlamda siber insani değerler olarak ele alınması yerinde olacaktır (Kılıçer, Özeke, & Çoklar, 2018). Siber insani değerler siber etik, siber zorbalık, ağ görgü kuralları ve sanal ortamlardaki davranışları içermektedir. Bununla birlikte saygı, doğruluk-dürüstlük, hoşgörü, barışçıl olma, sorumluluk ve temel insani değerlere uygun davranmak gibi çeşitli davranış ya da eylemleri kapsamaktadır (Kilicer vd., 2017).

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin sosyal medya ortamlarında sergilediği siber insani değerleri belirlemek ve bu değerlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerine yansımaları olup olmadığını araştırmak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 1) Üniversite öğrencilerinin sosyal medya ortamlarında sergilediği siber insani değer odaklı davranış düzeyleri nedir?
- 2) Üniversite öğrencilerinin hayat boyu öğrenme eğilim düzeyi nedir?
- 3) Üniversite öğrencilerinin yaş, cinsiyet ve teknoloji kullanım sıklığına göre sosyal medya ortamlarında sergilediği siber insani değer odaklı davranışları ve hayat boyu öğrenme eğilimleri farklılaşmakta mıdır?
- 4) Üniversite öğrencilerinin sosyal medya ortamlarında sergilediği siber insani değer odaklı davranışları ile hayat boyu öğrenme eğilimleri arasında nasıl bir ilişki vardır?
- 5) Üniversite öğrencilerinin sosyal medya ortamlarında sergilediği siber insani değer odaklı davranışları, onların hayat boyu öğrenme eğilimlerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?

Yöntem

Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli iki ya da daha fazla değişken arasındaki birlikte değişim durumunu ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlamaktadır (Karasar, 2013). Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile siber insani değer odaklı davranışları, cinsiyet ve teknoloji kullanım alışkanlıkları arasındaki ilişki incelenmiştir.

Çalışma Grubu

Bu araştırmada çalışma grubunun belirlenmesinde uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Gayeli ya da amaçlı örnekleme yöntemi olarak da literatürde ifade edilen uygun örnekleme yöntemi, çalışma evrenini temsil etmeye dikkat ederek araştırmacılar için maliyet, zaman ve emek açısından en uygun olan çalışma grubunun tespit edilmesini ifade etmektedir (Arıkan, 2011). Buna göre bu çalışmada Bartın ve Konya'da iki farklı ildeki iki devlet üniversitesinde okuyan 222 üniversite öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %28.4'si kadın, %71.6'i erkektir. Araştırmaya katılan öğrenciler Türkçe öğretmenliği, sosyal bilgiler öğretmenliği, psikolojik danışma ve rehberlik, psikoloji, bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümü, ilköğretim matematik öğretmenliği, resim-iş öğretmenliği bölümlerinde okumaktadır. Katılımcıların yaş ortalaması 19.34'dir. Katılımcıların çoğunluğu (%73.4) 1. sınıfta okumaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada Kişisel Bilgi formu ve iki ayrı veri toplama aracı kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. 7 maddeden oluşan bu veri toplama aracı ile katılımcıların kişisel bilgilerine ve çevrim-içi bilişim teknolojileri kullanım durumlarına ilişkin veri toplanmıştır. Anket maddeleri sorulara göre farklılaşmakta olup genellikle likert yapıdadır.

Siber İnsani Değerler Ölçeği

Bu ölçek Kılıçer, Çoklar ve Özeke (2017) tarafından geliştirilmiştir. Toplam 25 maddeden ve 5 faktörden oluşan bu ölçek beşli likert tipindedir. 5 faktörlü bu ölçekte alt boyutlar "saygı", "doğruluk-dürüstlük" ve "hoşgörü", "barışçıl olma" ve "dayanışma"

şeklinde. Ölçekten alınan puan yükseldikçe bireyin sosyal medyadaki insani değer odaklı davranışlarının olumlu olduğu ve yeterliklerinin yüksek olduğu, düştükçe olumsuz olduğu ve yeterliklerinin düşük olduğu şeklinde değerlendirilir. Bu çalışmada ölçek için hesaplanan cronbach alfa güvenirlik katsayısı .87'dir. Alt ölçekler için Cronbach alfa güvenirlik katsayısı sırayla .79; .89; .90 şeklindedir.

Hayat Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği

Bu ölçek Diker-Coşkun ve Demirel (2010) tarafından geliştirilmiştir. Söz konusu ölçek 27 madde ve “güdülenme, sebat, öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk, merak yoksunluğu” şeklinde 4 alt boyuttan oluşmaktadır. 6'lı Likert dereceleme türündeki bu ölçeğin maddeleri, “1- hiç uymuyor 6- çok uyuyor” aralığında puanlanmaktadır. Ölçekte yer alan “öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk ve merak yoksunluğu” başlıklı 2 alt boyutta maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek yüksek puan yaşam boyu öğrenme eğiliminin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçekten alınabilecek minimum puan 27, maksimum puan ise 162'dir. Ölçeğin tamamı için bu çalışmada hesaplanan Cronbach alfa katsayısı .92 alt boyutları için hesaplanan katsayılar ise sırasıyla .79, .83, .94, .85 şeklindedir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırmada veriler çevrim-içi ortamda toplanmıştır. Araştırmaya katılım gönüllük esasıyla gerçekleştirilmiştir. Veri toplama araçlarını içeren çevrim-içi form Bilişim teknolojileri ve Bilgisayar bilimi dersleri kapsamında kullanılan eğitsel sosyal ağlar aracılığıyla paylaşılmıştır. Veri toplama aracının paylaşıldığı sanal sınıflarda toplam C kayıtlı öğrenci yer almakta olup X kişi paylaşılan çevrim-içi formu doldurmuştur. Elektronik ortamda toplanan veriler düzenlenerek analiz edilmiştir. Verilerin analizinde “frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma” olarak ifade edilen betimsel analizler ve “korelasyon ve regresyon analizi” olarak ifade edilen parametrik testler kullanılmıştır. Verilerin analizinde çok değişkenli regresyon analizlerinden çoklu doğrusal regresyon analizi tercih edilmiştir. Analiz öncesinde araştırmanın bağımlı değişkeni ve bağımsız değişkenleri çok değişkenli regresyon analizi varsayımlarına göre değerlendirilmiştir.

Çok değişkenli analizlerde karşılanması beklenen varsayımlardan biri tek değişkenli ve çok değişkenli normallik ve doğrusallıktır (Tabachnick & Fidell, 2007). Tek değişkenli normalliğin incelenmesinde Kolmogorov-Smirnov Testi; tek değişkenli homojenliğin değerlendirilmesinde ise varyansların homojenliği testi kullanılmıştır. Yapılan analizlerde

verilerin normal dağıldığı görülmüştür. Çok değişkenli analizlerde karşılanması gereken bir diğer varsayım uç değerlerin veri setinden çıkarılmasıdır. Bağımlı ve bağımsız değişkenlere ilişkin tek yönlü uç değerler z puanlarına göre incelenmiştir. z puanlarının 3.29'un üzerinde olması uç değer olarak değerlendirilmektedir (Tabachnick & Fidell, 2007). Bu kritere göre tek yönlü uç değer bulunamamıştır.

Çok değişkenli analizlerde karşılanması beklenen bir diğer varsayım ise çoklu bağlantı problemidir. Bağımsız değişkenlere ilişkin VIF değerinin 10'dan küçük ve tolerans değerlerinin de .10'dan büyük olması değişkenler arası korelasyon değerlerinin ise .80 seviyesinin üstünde olmaması beklenmektedir (Field, 2009). Bu nedenle bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişki Pearson korelasyon analizi ile incelenmiştir. Değişkenler arasındaki ilişkinin .131 ile .754 arasında değiştiği ve değişkenler arasında çoklu bağlantı problemi olmadığı görülmüştür. VIF değerleri incelendiğinde çoklu bağlantı probleminin olmadığı söylenebilir.

Bulgular

Bulgular bu araştırmanın araştırma sorularının sunulduğu sırasına uygun şekilde verilmiştir.

Öğrencilerin sosyal medya ortamlarında sergilediği siber insani değer odaklı davranışları ve hayat boyu öğrenme eğilimleri

Bu çalışmanın ilk iki araştırma sorusu "Üniversite öğrencilerinin sosyal medya ortamlarında sergilediği siber insani değer odaklı davranışları nasıldır?" ve "Üniversite öğrencilerinin hayat boyu öğrenme eğilimleri ne düzeydedir?" şeklinde belirlenmiştir. Bu soruya yanıt bulmak üzere öğrencilerin siber insani değer odaklı davranışları ve hayat boyu öğrenme eğilim düzeylerini belirlemek için aritmetik ortalama, standart sapma, maksimum, minimum değerler hesaplanmıştır. Bu hesaplamalarla ilgili veriler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Öğrencilerin sosyal medya ortamlarında sergilediği siber insani değer odaklı davranışları ve hayat boyu öğrenme eğilimlerine ilişkin veriler

Ölçekler	k	Minimum puan	Maksimum puan	X	X/k	Ss
Siber İnsani Değer Odaklı Davranışlar- Genel	25	45.00	125.00	96.33	3.85	12.88

<i>Saygı</i>	5	5.00	25.00	17.68	3.53	3.67
<i>Doğruluk-dürüstlük</i>	5	5.00	25.00	20.33	4.07	3.38
<i>Hoşgörü</i>	4	4.00	20.00	13.54	3.38	3.11
<i>Barışçıl olma</i>	6	6.00	30.00	26.35	4.39	4.16
<i>Dayanışma</i>	5	7.00	25.00	18.43	3.68	3.64
Öğretmenlerin Hayat Boyu	27	59.00	162.00	91.47	3.38	16.78
Öğrenme Eğilimleri						
<i>Güdülenme</i>	6	9.00	30.00	24.51	4.08	4.19
<i>Sebat</i>	6	7.00	36.00	21.31	3.55	4.49
<i>Öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk</i>	6	6.00	28.00	15.28	2.54	4.01
<i>Merak yoksunluğu</i>	9	9.00	54.00	30.36	3.37	11.22

k: madde sayısı

Tablo 1'e göre bu araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal medya ortamlarında sergilediği siber insani değer odaklı davranışları orta düzeyde olduğu görülmektedir. Alt ölçeklerden alınan toplam puan ortalaması en yüksek "barışçıl olma" alt ölçeğindedir ($X=26.35$, $Ss=4.16$). En düşük ortalama ise "hoşgörü" alt ölçeğindedir ($X=13.54$, $Ss=3.11$). Öğrencilerin hayat boyu öğrenme ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalaması en yüksek "Güdülenme" alt ölçeğindedir ($X=24.51$, $Ss=4.19$). En düşük ortalama ise "Öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk" alt ölçeğindedir ($X=15.28$, $Ss=4.01$). Ölçekten alınan toplam puan ise 91.47'dir. Hayat boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinin değerlendirilmesine ilişkin ölçek orta puanı üst sınırı Diker-Coşkun ve Demirel (2010) tarafından 94.5 olarak belirlenmiştir. Buradan hareketle öğrencilerin hayat boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinden aldıkları puanlar orta düzeyin altında olarak değerlendirilebilir.

Öğrencilerin siber insani değerleri ve hayat boyu öğrenme eğilimlerinin düzeyinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi

Bu çalışmanın üçüncü araştırma sorusu "Üniversite öğrencilerinin yaş, cinsiyet ve teknoloji kullanım sıklığına göre sosyal medya ortamlarında sergilediği siber insani değer

odaklı davranışları ve hayat boyu öğrenme eğilimleri farklılaşmakta mıdır?" şeklinde belirlenmiştir. Bu soruya yanıt bulmak üzere t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır ve sonuçlar Tablo 2 ve Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 2. Öğrencilerin yaş, cinsiyet ve teknoloji kullanım sıklığına göre sosyal medya ortamlarında sergilediği siber insani değer odaklı davranışları puanlarına dair t testi ve ANOVA sonuçları

Değişken	Seçenekler	N	X	Ss	sd	t/F	p
Cinsiyet	Kadın	159	96.85	12.93	220	.950	.343
	Erkek	63	95.03	12.77			
Yaş	17-20 yaş	173	95.96	12.90	220	-.810	.420
	21 ve üstü	49	97.65	12.87			
Teknoloji kullanım sıklığı	1 saatten az	19	94.57	13.18	220	.197	.821
	1-2 saat	70	96.53	12.97			
	3 saat ve üzeri	133	96.63	12.88			

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin sosyal medya ortamlarında sergilediği siber insani değer odaklı davranışları ile hiçbir değişken arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > .05$). Öğrencilerin sosyal medya ortamlarında sergilediği siber insani değer odaklı davranış puanları kadınlarda erkeklerden yüksek çıkmıştır. 21 yaş ve üstü öğrencilerin sosyal medya ortamlarında sergilediği siber insani değer odaklı davranış puanları diğer yaş grubuna göre daha yüksektir. Teknoloji kullanım sıklığı arttıkça sosyal medya ortamlarında sergilediği siber insani değer odaklı davranış puanları artmasına karşın oluşan bu fark istatistiki olarak anlamlı değildir.

Tablo 3. Öğrencilerin yaş, cinsiyet ve teknoloji kullanım sıklığına göre hayat boyu öğrenme eğilimleri puanlarına dair t testi ve ANOVA sonuçları

Değişken	Seçenekler	N	X	Ss	sd	t/F	p
Cinsiyet	Kadın	159	93.08	17.16	220	2.42	.017

	Erkek	63	87.39	15.16			
Yaş	17-20 yaş	173	90.75	17.12	220	-1.278	.230
	21 ve üstü	49	94.02	15.41			
Teknoloji kullanım süresi	1 saatten az	19	101.58	16.71	220	4.328	.014
	1-2 saat	70	89.01	17.71			
	3 saat ve üzeri	133	91.32	15.86			

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin hayat boyu öğrenme eğilimleri ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > .05$). Öğrencilerin hayat boyu öğrenme eğilimleri puanları kadınlarda erkeklerden yüksek çıkmıştır. 21 yaş ve üstü öğrencilerin hayat boyu öğrenme eğilimleri puanları diğer yaş grubuna göre daha yüksektir. Teknoloji kullanım süresi 1 saatten az öğrencilerin hayat boyu öğrenme eğilimleri diğer gruplara göre daha yüksektir.

Öğrencilerin siber insani değerleri ile hayat boyu öğrenme eğilimlerinin ilişki durumu

Bu çalışmanın dördüncü araştırma sorusu “Üniversite öğrencilerinin sosyal medya ortamlarında sergilediği siber insani değer odaklı davranışları ile hayat boyu öğrenme eğilimleri arasında nasıl bir ilişki vardır?” şeklinde belirlenmiştir. Bu soruya yanıt bulmak üzere öğrencilerin siber insani davranışları ile hayat boyu öğrenme düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Korelasyon analizine ilişkin katsayılar ve betimsel istatistikler Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4. Öğrencilerin siber insani değerleri ve hayat boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişkiyi gösteren korelasyon katsayıları

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7
1. Siber İnsani Değer Odaklı Davranışlar	1.00						
2-Saygı	.754**	1.00					

3-Doğruluk-dürüstlük	.667**	.338**	1.00				
4-Hoşgörü	.689**	.571**	.262**	1.00			
5-Barişçıl olma	.727**	.316**	.453**	.365**	1.00		
6-Dayanışma	.729**	.496**	.382**	.344**	.375**	1.00	
7- Hayat Boyu Öğrenme Eğilimleri	.345**	.222**	.342**	.131	.276**	.251**	1.00

*p<.05, **p<.01

Tablo 4' de görüldüğü üzere değişkenler arasındaki korelasyon katsayılarının .131 ile .754 arasında değiştiği gözlenmektedir. Hayat boyu öğrenme eğilimi düzeyleri ile siber insani değer odaklı davranışlar arasında anlamlı ve orta düzeyde bir ilişki vardır ($r=.345$, $p<.01$). Hayat boyu öğrenme ile siber insani değer alt boyutları arasındaki ilişki incelendiğinde en yüksek korelasyon katsayısına sahip olan değişken doğruluk-dürüstlük ($r= .342$ $p < .01$) değişkeniyken en düşük korelasyon katsayısına sahip değişken ise hoşgörüdür ($r = .131$; $p > .05$).

Öğrencilerin siber insani değer odaklı davranışlarının onların hayat boyu öğrenme eğilimlerini yordama durumu

Bu çalışmanın beşinci araştırma sorusu “Üniversite öğrencilerinin sosyal medya ortamlarında sergilediği siber insani değer odaklı davranışları, onların hayat boyu öğrenme eğilimlerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?” şeklinde belirlenmiştir. Bu soruya yanıt bulmak üzere doğrusal çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon analizi gerçekleştirilirken değişkenler aynı anda modele sokulmuştur. Bu bağlamda gerçekleştirilen doğrusal çoklu regresyon analizine ilişkin sonuçlar Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. Doğrusal çoklu regresyon analizi sonuçları

Değişken	β	t	p
Siber İnsani Değer Odaklı Davranışlar	.313	5.313	.000
<i>Saygı</i>	.093	1.114	.266

<i>Doğruluk-dürüstlük</i>	.234	3.190	.002
<i>Hoşgörü</i>	-.062	-.787	.432
<i>Barışçıl olma</i>	.130	1.742	.083
<i>Dayanışma</i>	.088	1.158	.248
<hr/>			
R= .388	R² = .151	F(5, 216)= 7.674, p= .000	
<hr/>			

Tablo 5 incelendiğinde modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($p < .001$) görülmektedir. Bununla beraber, sosyal medya ortamlarında sergilenen siber insani değer davranışları öğrencilerin hayat boyu öğrenme eğilimleri üzerindeki toplam varyansın %15.1'ini ($\eta^2 = .151$) açıkladığı bulunmuştur. Standardize edilmiş regresyon katsayılarına (β) göre ise yordayıcı değişkenler incelendiğinde siber insani değer davranışlarının (genel) hayat boyu öğrenme eğiliminin en önemli (güçlü) yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Bu değişkeni önem sırası açısından doğruluk-dürüstlük, barışçıl olma, saygı, dayanışma, hoşgörü değişkenleri takip etmektedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t testi sonuçları incelendiğinde siber insani değer davranışları ve doğruluk-dürüstlük değişkenlerinin hayat boyu öğrenme eğiliminin önemli (anlamlı) birer yordayıcısı olduğu görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin sosyal medya ortamlarında sergiledikleri siber insani değerlerin düzeyi ve bunların hayat boyu öğrenme eğilimleri ile ilişkisi incelenmiştir. Çalışmanın bulgularına göre katılımcıların siber insani değer algılarının orta seviyede olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin diğer alt boyutlarıyla karşılaştırıldığında barışçıl olma alt boyutunda katılımcı algılarının daha yüksek olduğu, hoşgörü alt boyutunda ise katılımcı algıları diğerlerine göre daha düşük düzeyde kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer biçimde, Kılıçer, Özeke ve Çoklar (2018) aktif sosyal medya kullanıcıları ile yaptıkları çalışmada katılımcıların siber insani değer algılarının orta seviyede ve ölçek alt boyutlarında katılımcıların en yüksek ortalamaya barışçıl olma alt ölçeğinde en düşük ortalamalara ise saygı ve hoşgörü alt ölçeğinde sahip olduğu sonuçlarına ulaşmışlardır.

Kadın katılımcıların siber insani değer algıları erkeklerden yüksek olmasına karşın oluşan bu farklılığın anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Buna göre katılımcıların siber insani

değer algılarının cinsiyete göre benzer dağılıma sahip olduğu söylenebilir. Kadın ve erkek katılımcıların siber insani değer odaklı davranışlarının benzer özelliklere sahip olduğu sonucu alanyazında genel itibariyle kadınların insani değer algılarının erkeklere göre daha pozitif yönde olduğu tespitleriyle (Kılıçer vd., 2018; Kılınc & Gündüz, 2017) çelişmekle birlikte insani değer algıları ile yapılan bazı diğer çalışmaların sonuçlarıyla (Yılmaz, 2009) benzerlikler taşımaktadır. Buna göre insani değer algıları çerçevesinde ele alındığında, cinsiyet faktörünün çalışmanın gerçekleştirildiği bağlam bakımından farklılıklar gösterebildiği söylenebilir.

Katılımcıların siber insani değer odaklı davranışlarının yaş düzeyine göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Buna karşın çeşitli çalışmalarda siber insani değer odaklı davranışlar ve insani değer odaklı davranışlar bakımından yaşın bazı boyutlarda belirleyici olduğu raporlanmıştır (Kılıçer vd., 2018; Yılmaz, 2009). Bu farklılığın temel sebebi diğer çalışmalarla (Kılıçer vd., 2018; Yılmaz, 2009) karşılaştırıldığında katılımcıların yaş aralıklarının birbirine yakın olmasından kaynaklandığı ifade edilebilir.

Hayat boyu öğrenme eğilimleri açısından araştırma sonuçları incelendiğinde, katılımcıların hayat boyu öğrenme eğilimlerinin orta düzeyin altında kaldığı belirlenmiştir. Buna göre katılımcıların hayat boyu öğrenme eğilimlerinin düşük olduğu söylenebilir. Alan yazında üniversite öğrencisi ile yapılan çalışmaların bazılarında benzer bir bulgu raporlanırken (Diker-Coşkun & Demirel, 2012; Tunca, Şahin, & Aydın, 2015), diğer bazı çalışmalarda katılımcıların hayat boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir (Cetin & Cetin, 2017). Hayat boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinde güdülenme alt boyutunda diğer alt ölçeklere göre katılımcı algılarının daha yüksek olduğu, öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk alt ölçeğinde ise katılımcı algılarının diğer boyutlara göre daha düşük düzeyde kaldığı görülmüştür. Buna göre katılımcıların hayat boyu öğrenmeye yönelik güdülenmede problem yaşamadıkları ancak hayat boyu öğrenmenin en önemli belirleyicilerinden öğrenmeyi düzenlemede yetersiz oldukları söylenebilir.

Cinsiyete göre karşılaştırmada, kadın katılımcıların hayat boyu öğrenme eğilimlerinin erkek katılımcılara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buna kadın katılımcıların hayat boyu öğrenmeye yönelik daha ilgili oldukları söylenebilir (Cetin & Cetin, 2017). Bunu destekler biçimde hayat boyu öğrenme ile yapılan çeşitli çalışmalarda kadınların hayat boyu öğrenme eğilim ve ilgilerinin daha yüksek olduğu raporlanmıştır (Cetin & Cetin, 2017; Diker-Coşkun & Demirel, 2012; Kılıç, 2015). Benzer şekilde Yıldız-

Durak ve Şahin (2018) tarafından yapılan çalışmada kodlama eğitimi alan kadın üniversite öğrencilerinin hayat boyu öğrenme yeterliklerinin erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Buna göre üniversite düzeyinde öğrenim gören kadınların hayat boyu öğrenmeye yönelik daha ilgili oldukları iddia edilebilir.

Günlük teknoloji kullanımı 1 saatten az olan katılımcıların hayat boyu öğrenme eğilimlerinin diğer katılımcılardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buna göre günlük teknoloji kullanımına ayrılan süre azaldıkça katılımcıların hayat boyu öğrenmeye yönelik ilgilerinin arttığı söylenebilir. Bu bulgu alanyazındaki çalışmalarla örtüşmemektedir. Örneğin Işık (2015) tarafından yapılan araştırmada özellikle mobil teknolojilerin hayat boyu öğrenmeyi geliştirmek için bir çözüm olduğu vurgulanmaktadır. Buna karşın yaş değişkenine göre hayat boyu öğrenme eğilimleri bakımından katılımcılar arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Hayat boyu öğrenme ile siber insani değer odaklı katılımcı davranışlarının orta düzey bir ilişkiye sahip olduğu belirlenmiştir. Ayrıca katılımcıların hayat boyu öğrenme eğilimlerinin hoşgörü dışındaki tüm siber insani değer ölçeği alt boyutları ile anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Oluşan bu ilişkilerin hangilerinin hayat boyu öğrenme eğilimleri üzerinde yordayıcı bir etkiye sahip olduğunu belirlemek için çoklu regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre siber insani değer davranışları ile doğruluk-dürüstlük değişkenlerinin katılımcıların hayat boyu öğrenme eğilimlerinin önemli birer yordayıcı olduğu tespit edilmiştir. Yıldız-Durak (2019) tarafından yapılan çalışmada çevrim-içi oyun ortamlarında siber güvenliği sağlama farkındalığı ile siber insani değerler sergileme durumlarını arasındaki ilişkiler incelenmiş ve bu iki değişken arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Oyun ortamları gibi sanal ortamlarda insani değerler sergileyen bireylerin bilgi güvenliklerini sağlama konusundaki yeterliklerinin ve bilgi düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Bu noktada gençlerin sanal ortamlarda insani değerlerin sergilenmesi yönündeki bilincinin geliştirilmesi bu ortamlardaki risk ve tehditlerin önlenmesi için önemli görülmektedir. Dolayısıyla öğrencilerin çeşitli yönlerden hayat boyu öğrenme yeterliklerinin artırılması siber ortamlardaki insani değerleri sergileme olasılıklarını destekleyecektir. Buna göre bireylerin hayat boyu öğrenme eğilimlerinde siber insani değer algılarının önemli bir gösterge olduğu söylenebilir.

Sınırlılıklar ve Öneriler

Bu çalışma bazı sınırlılıklara sahiptir. Araştırma yönteminin kesitsel olması en önemli sınırlılıklardan biridir. Bu çalışma çerçevesinde ele alınan değişkenler arasındaki ilişkileri nedenlerinin belirlenmesi için boylamsal çalışmalar yapılması gerekli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışmada kullanılan veri toplama araçlarının tamamı öz bildirim dayandırmaktadır. Bundan dolayı katılımcıların vermiş oldukları yanıtların var olan durumu yansıtmama olasılığı vardır. Gelecek çalışmalarda yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile siber insani değer algıları arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalarda öz bildirim dayalı araçlar yanı sıra görüşme, odak grup görüşme, açık uçlu soruların yer aldığı anketler gibi nitel veri toplama araçları kullanılarak veri çeşitlenmesi sağlanabilir.

Bu çalışmada üniversitesi öğrencilerinin siber insani değer odaklı davranışlarının hayat boyu öğrenme eğilimleri üzerindeki yansımaları değerlendirmiştir. Çalışmanın bulgularına göre hayat boyu öğrenme eğilimlerinin cinsiyet ve teknoloji kullanım durumuna göre farklılaştığı ve siber insani değer algılarının hayat boyu öğrenme eğilimlerinin bir yordayıcısı olduğu anlaşılmaktadır. Bundan dolayı siber insani değer algılarının hayat boyu öğrenme üzerindeki görece etkisinin belirlenebilmesi için cinsiyet ve teknoloji kullanımı gibi hayat boyu öğrenme eğilimleri üzerinde etkisi olabileceği düşünülen değişkenlerin kontrol edildiği modelleme çalışmalarının yapılması önerilmektedir. Böyle bir çalışma siber insani değer odaklı davranışları ile hayat boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişkinin düzeyini ve önemini belirlemede önemli katkılar sağlayabilir. Ayrıca bu çalışmanın sonuçlarından katılımcıların hayat boyu öğrenme eğilimlerinin önemli bir yordayıcısı olan siber insani değerlerdir. Buna göre siber insani değer odaklı davranışların geliştirilmesi ve bunun hayat boyu öğrenme açısından çıktılarının neler olduğunu belirlenmesi için değerler eğitimi çerçevesinde deneysel ve yarı-deneysel desen kapsamında çalışmalar planlanabilir.

Bu çalışmanın ilgili literatürde çeşitli açılardan katkıları olabilir. Bu çalışmanın teorik bağlamda en önemli katkılarından biri üniversite öğrencilerinin hayat boyu öğrenme eğilimlerinin siber insani değer algıları arasındaki ilişkiyi ele almasıdır. Buna göre katılımcıların siber insani değer odaklı davranışları ile hayat boyu öğrenme eğilimleri arasında orta düzeyde bir ilişki olduğu görülmektedir. Ayrıca siber insani değer odaklı davranışlarının hayat boyu öğrenme eğilimlerinin önemli bir yordayıcısıdır. Bu sonuçlar üniversite öğrencilerinin siber insani değer odaklı davranışlarının hayat boyu öğrenme eğilimlerinin bir göstergesi olabileceğini göstermektedir. Bununla birlikte kadın

katılımcıların hayat boyu öğrenme eğilimlerinin daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgu cinsiyetin hayat boyu öğrenme eğilimleri ve tercihleri üzerinde önemli bir etkisinin olduğunun bir göstergesidir. Genel itibariyle bu çalışma ile hayat boyu öğrenme eğilimlerinin açıklanmasında siber insani değer odaklı davranışları, cinsiyet ve teknoloji kullanımı gibi değişkenleri dahil ederek ilgili alandaki nomolojik ağın gelişimine katkı sağlamıştır.

Kaynaklar

- Arıkan, R. (2011). *Araştırma yöntem ve teknikleri*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Arouri, Y. M., & Hamaidi, D. A. (2017). Undergraduate students' perspectives of the extent of practicing netiquettes in a jordanian southern university. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*, 12(3).
- Cetin, S., & Cetin, F. (2017). Lifelong learning tendencies of prospective teachers. *Journal of Education and Practice*, 8(12), 1-8.
- Bentley, T. (2012). *Learning beyond the classroom: Education for a changing world*. New York: Routledge.
- Demirel, M. (2009). Lifelong learning and schools in the twenty-first century. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 1(1), 1709-1716.
- Diker-Coşkun, Y., & Demirel, M. (2012). Üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 108-120.
- Durak, H., & Seferoğlu, S. S. (2016). Siber zorbalık: Eski bir toplumsal sorunla ilgili yeni tanımlamalar, bakışlar, değerlendirmeler. A. G. Baran & M. Çakır (Ed.), *İnterdisipliner Yaklaşımla Gençliğin Umudu Toplumun Beklentileri*, 167-187. Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara.
- Fischer, G., & Konomi, S. I. (2007). Innovative socio-technical environments in support of distributed intelligence and lifelong learning. *Journal of Computer Assisted Learning*, 23(4), 338-350.
- Furner, C. P., & George, J. F. (2012). Cultural determinants of media choice for deception. *Computers in Human Behavior*, 28(4), 1427-1438.
- Idrus, R. M., & Atan, H. (2007). Lifelong and lifewide distance education. *Online Lifelong Learning in Malaysia: Research and Practice*, 30-41.
- Işık, A. (2015). Features of mobile devices and its implications into education: a literature review. *Journal of Computer and Education Research*, 3(6), 188-198.
- Kılıç, H. (2015). *İlköğretim branş öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik düzeyleri ve yaşam boyu öğrenme eğilimleri (Denizli ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kilicer, K., Coklar, A. N., & Ozeke, V. (2017). Cyber human values scale (i-value): the study of development, validity and reliability. *Internet Research*, 27(5), 1255-1274.

- Kılıçer, K., Özeke, V., & Çoklar, A. N. (2018). Sosyal medya kullanıcılarına ait siber davranışların insani değerler bağlamında incelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 56, 19-39.
- Pakizeh, A., Gebauer, J. E., & Maio, G. R. (2007). Basic human values: Inter-value structure in memory. *Journal of Experimental Social Psychology*, 43(3), 458-465.
- Schwartz, S. H. (1994). Are there universal aspects in the structure and contents of human values? *Journal of Social Issues*, 50(4), 19-45.
- Schwartz, S. H. (2006). Les valeurs de base de la personne: théorie, mesures et applications. *Revue Française de Sociologie*, 47(4), 929-968.
- Sharples, M. (2000). The design of personal mobile technologies for lifelong learning. *Computers & Education*, 34(3-4), 177-193.
- Thøgersen, J., & Ölander, F. (2002). Human values and the emergence of a sustainable consumption pattern: A panel study. *Journal of Economic Psychology*, 23(5), 605-630.
- Uzunboylu, H., & Hürsen, Ç. (2011). Lifelong learning competence scale (LLCS): The study of validity and reliability. *Hacettepe University Journal of Education*, 41, 449-460.
- Yıldız-Durak, H. (2019). Human factors and cybersecurity in online game addiction: an analysis of the relationship between high school students' online game addiction and the state of providing personal cybersecurity and representing cyber human values in online games. *Social Science Quarterly*. doi: 10.1111/ssqu.12693
- Yıldız-Durak, H., & Şahin, Z. (2018). Kodlama eğitiminin öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme yeterliliklerinin geliştirmesine katkısının incelenmesi. *Ege Eğitim Teknolojileri Dergisi*, 2(2), 55-67.
- Yılmaz, E. (2009). *Açık öğretim lisesi ve mesleki açık öğretim lisesi öğrencilerinin insani değer profillerinin karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.